

Улсууса – бүгдүүндүү

КЪГЛАНАХХА

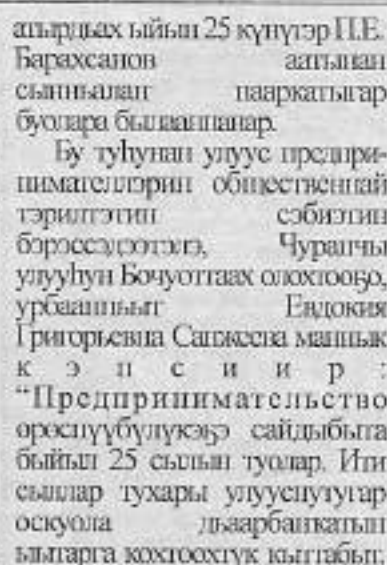
Байхал итгэлийн сэтгэмийгэр 10-и жил холбогдуоха.
Онуоха хонусулау оһоһун кяматан үрэлэгинг
эмит бйаапнаах үлд тэригэр. Бу пэһилиэккэ
оскуола болтуруоһа – сүүрүл кыһалца. Оһон сага обь-
екты тутууга, быраймагын торумшаланта үгүс

Бийнлэйн кураан сайнхон буулан, бу нийлээжээ от үүсүүгээ мөлхөх. Ол да буулар, нийлээжэи сирлэртэгэн бэжээгнэрын толорор бэжээгнэрт. Бийнлэйн сэлгэ охжэ бэжээгнэра - 1406 тогнэ. Бийнлэйн туругунан бэжээгнэрын 48 бэжээгнэра.

“Үлс ханааийгастыбатын кластерларын сайлпнары” үс сылаах пәһиллөк программалар олобуран, үтүс өрүтүтөх үлс-ханаас былаанланан ыһтылар. Ол курдук быһыл саас 10 бюрөстө усталаах күрүө ополуулубут, 225 теклар ижтөх бааһыла чөлүтөр түһөрүлүбүт. Халыһыкка 4 олорор дүһтөх сапа механизиронаннай сайлаһык тутулара былаанлар. Окуола үлһиттөрө уонна үөрөнөтчиллөрө сайын устата баһыһыкларытар окуруот аһын араһын үүнтөрөт, күөх сайын бөрөтөр быһаһын сомсоллор. Үлс үтүө түмүктөрө аһы күһүн көстүөхтөрө. Мындаһаһылар окко уонна үтү туттарыһа былаанларын толорон иһтүлөр.

Анна ЗАХАРОВА.

Предпринимательство

Үөрэх дьыла сабалаһанара чугаһаата

Сылаа туһунан эгэр буолуохха, сылаабыт араастаһыыта уратылаах буолар. Ол эрээри, дыммут-сэргэбит балаһыанньаларын

ойгоон, сөбүгүтэр хорон
сыналыбыз. Кини эр
барыга куоракка кириэч,
соруу тийэн атыласан
буолаҕа, тэһилэктэргэ
дьону ытырабыт. Итини
таһылан оросуубулуо Ил
Дархана Е.А. Борисов
ытырыгытын ыланан,
тэһилэнтэо кэммат
аранатыгар, эбэх оҕолоох
малларга тоһо кылыарылан
комсолоһобут. Бастагы
кылааска кириэхтэх оҕо
аптаах холбуйаны, суумканы
толорсубут.Онон быйыны
дьарбанка олус
интэриэһинэйдик
бытыһыаҕа, сорууан үгэ
күнүтэр ыларга
быһаарбыһыт, онон исэнит
актыбыһаидык кыһыт дьон
ытырабыт”.

тороншуттар, дээрбангажа
сэтгэснийнхэн кэлэн
согоохуук кытхыт, дава
тнгас кэлэн маашамейбыт,
суумкарыл толору куннх,
тэтэрэт сүхлүт үөрэгччашор
оскушаварыт даскы тэтгэг-
саархыйа хаймсаллары
ахсааллах кун хамула.

Семен ЖЕНДРИНСКОЙ.

буюуын үлгэрлэйтэ.

Николай Петрович Сунгаар улууһугар билигин да ата аагтанар хууһунуук быһыыһынан билиибитэ. Киини сунгаарлар «Тоһой Сэгэ» көһөтө талачааһах билигин кутуоллут» диир аагыһаар. Киин уруһуларан, кэргэтинлэрин билигин да муһайа дьоп-сэгэ кэрэһин көрөр.

Үнүс уол Дмитрий Сергеевич Соловьев үрдүк үөрөктөөкүтүүү цирраба, ДьТХНЧИ-утар тутуу оидельан салайбытга. Кырыгытартган Петр Сергеевичи уонна Елена Гавриилевна улахан кылыстара Мотрена Петровна Соловьева эмиз Усуйаана улууһугар пийэи көргөн тахсан, түөрг оёоту торотоп, пэһилээк Сэбигэтин кылабынай бухгалтерынан 27 сыл үлүлсөн аҕатын туһааны хатаран, Государственной сулуусна бэтэрэжэ билигин бочуоттаах сыллыаһанта олоорор.

Кыра уулары Негр Негрович
Солоньез Топугүлүз дый-уот тэриннэ,
түөрт оҕону төрөтү, уларыта тутуу
көһүннэгэи быгвой комбинатка
чааһыккы атах татаһын уларыткан
дыарыккалар.

Игнро орто кыргыттарга бирикпср
Нина Петровна эмие наука суолун
тутуһан, биологическай наука каныа-
та. Ты хаһаайлыктабын научнай-чи-
чийор институт учуонай
сжирэсхринен ор сыбарга үлэстн,
билигин кылабынай системалиһынан
үлэни сүдүһар.

Тэна Петровна сонхуос биир бастынг ышпашына, почта үлэһигэ, Хатылы пэһилитигин астылбынай олохтооно. Биллэттэ да араас тэрээһиннэртэ көрөһүн, хууоһунушук Николай Николаевич Колесовы кытта пэһилит араас тэрээһиннэртэ көхтөөхтүк кытталлар.

Үнүс кылыс Вера Петровна Соловьева "Гражданской килбизин" бөлүгүнөн наараадалааммын Хатышы орто окуулаптыл биір бастыт учуутала буолар. Икки оёну торотон баран, ырахан ыарылыттан олюкхтон тусура-быта.

Кыра кыжк: Ендоксия Петровна Соловьева — аатырбыт-сураарбыт «Чороон» ансамбль солистката. Оччолорго эмиз ити ансамбль брыһаһта Афанасий Николаевич Поповуун олохторун кэлбоон, Саха Өрөспүүбүлүкэтүгэр биллиилээх артыыстары торогон, итэти таһаардылар. Тааһаа биир биллэр-көстөр сис ыаллар. Ити куруук, Петр Сергеевичтаах сүүһүнэн ааһылар ыҥычтара уйвара-күйөрө биһигити Сахабын сириг арас муншуктарылар киһилэр олохторун салтыа, үгэллэр-хамсыа, айа-тута сыппылар. Быйыл Петр Сергеевич торообут 100 сылын туолар. Бисе уоп икки сыт устата торообут Чураһыһылар эиһиэ суох үлэһиттэ, сүүһүнэн киһи олохун сааһаабыт киһиһитин умубаһыт, бу 21-с үйбүг оһорон, киһи туһунан ыҥычтара ахтан-саһаан аһаабыт.

Мотрена Петровна СЛЕПЦОВА,
Пина Петровна СОЛОВЬЕВА
Бичаатарын аяатарыттан.

Кили урукчу Боотуруускай улууһугар IV-с Хапылы нэһилиэгэр Майаҕас аҕа ууһугар Лээнги алааска Сэргэй Соловьёв үһүс жүргэнигтэн Олдоочуйагтан төрөөбүтэ. Кили биһирэ төрөөбүт убайа Василий Сергеевич Соловьёв - Болот Боотур кинигтэн икки сыл аҕа. Балгыһара Анастасия Сергеевна үйэтин тухары учууталынан үлэлээбитэ.

Петр Сергеевич олою ити курдук дэһахаллаах революция, онтон хап тохтуулаах Гражданскай сэрин сыһарьдар саҕаламмыта.

Одо эрдэжигтэй олох ийин охсууу үлэниэр буспута-халпыга. Ол курдук олох кырапылган, аапа үөрөтэринэй, куобаха туһахтаан, Буор Дьэз күөлүгэр собожо ардыахтаан, куска тирэгтэй анчык сылаарга күүс-көмө буолар этэ. От охсорго, мунньарга улахан дьону кытта тэниэ от юбинийиниэр орус сизээн улаапыга. Ити юминээни дьон сизэринэй, Чурапчы, төрөөбүт сирэ барахсан, айылгаатын күөх далбарыгар үөсүөбүт буолан коно, сымназас, уйазас сүрэхтөөк киһи буола үөсүөбүтэ. 1937 сылаахха киһи Чурапчы сэттэ кылаа-стаах оркуулаатын ситиһиилээхтик бүтэрбитэ. Оччотообу юминэ сэттэ кылааһы бүтэрбит киһи халпык базарар орто анал үөрөххө юннэр, халпа базарар үлэниир кыахтааба. Петр Сергеевич ити юмтээн ыла, коркуос араас үлэниэр бары кыһамныгыт ууран, биер бастыг үлэниг аатыл ыбыта. «Кыһыг Сизмэ» коркуос сол-буллубат бригадыиэрэ онтон да атын араас салайар үлэиэрэ буспута-халпы-та. 1939 сылган Чурапчы оройуонугар дуйаас күшэр салылаабылгара. Ааа дуйууу комыскүүр Улуу сэрни дьон олохуу аймаабыта. Эдэр, чэтиэй ыччи-тар сэринэ барбылгара. Чурапчыга дьон ийиник балаһааһына этэ. Ити барахан юминэ Халпы коркуостары салайааччылара дьону ачыктааһыттан быһыһырга үлэ ыттан эрдэжэринэ, (булгааһыны, балыктааһыны коркууиэрэ, ыраах сыгар улуустарга

оттооһунта дуугабарлаһыы уод.)
Өрөспүүбүлүкэ оччотооһу Обкомун
суостаах уурааҕа тахсан. Чураачы
колхуостарын Хоту көһөрөр
буолбугтара. Колхуоска суотчутуна
үлэһини олорор Петр Сергеевич «Ылчат
Күүһэ» дииһи башыктылар колхуону тари-
йыи Күбөйигэ ыһыһытара. Оччолорто
этэр-сэтэх Петр Сергеевич кытаанах
уусуубуойаҕа үлэһини кэлбит биир дой-
дулаахтарын эрэйдэрин чыччэтэргэ
колхуос бэрэсдэгэлэһин кытта кыаҕа
баарыһап үлэһөбүтэ. Соһуру нуорма
таһынан балыгы колхуосаахтарга
сигэһит дииһи колхуос бэрэсдэгэлэһин
үлэһиттэи устубуттара. Колхуосаахтар
25 саастаах Петр Сергеевичи колхуос
бэрэсдэгэлэһинэи куоластаабыттара.
Хаар, буурҕа дойдутугар аҕылык, тоҕо
хата сымдыар дыону салайар сыһанан
аҕаабат этэ. Кини кэлиһ ахтарыһан:
«Ити кэмтэргэ күһүһүҥи сорук дымму-
тун хайдах эмэ аҕылыксыһаах уонда
үлэһэрин чыччөһүт кини дииһи толсуй
буолара», — диирэ. Кини салайбыт
сыһаарыгар «Ылчат Күүһэ» колхуос
дыно дыон тэһинэи үлэһэи
дойдуларыгар этэһитэ эрхилиһиттэра.

1944 сыллаахтан 1955 сыллаахха дьэри 11 сыл кэлхуос бэрэстэтииллэри үлэтибитэ. Бу дойдуга оҥурууһулар саамый ыарахан, алыаһыһаах сэрни кыһылтан олоҕу чөлүтөр түһэри сыллаара этэ. Петр Сергеевич тоһо да сэттэ кылаастаах үөрэхтөөһүн иһин, кэлхуос, соҕхуос бары специалыстарыттан хаалсыбата. Кипи 1952 сыллаахха бастын үлэтиэх кэлхуос бэрэстэтииллэрин билиилэрин үрдүтөр суурустарга К.А. Тимирязев аатынан академияга үөрөмүтэ. Чинг билиилээх уонна айыһаатан бориоллоһот талааннаах буолан, оҥут сыл устата олох солбуллубат бухгалтер, нормировщик буолан, бастаан, «Кыһыл партизан» кэлхуоска, онтон Субуруускай аатынан соҕхуоска үлэтибитэ. Кипи таһаарыһаах үлэтиһэл Саха АССР Президиумун икки грамотаһынан, “Үлөҥ кылбизинин иһин”, Үбүлүүдүтүк мэтээллэринэн наҕараадаһаммыта.

маны таһынан хас бэлиэ даталар, бырааһынныыктар ахсын Тыа хаһаай-
стыбатын, ССКП Обкомун, колхуос,
совхуос салалтатын грамоталарынан,
махтал суруктарынан киһи үлэтин
бэлэттэниһэрэ. Оччолорго бухталар,
нормировниктар үлгүгэ оччо улаханнаык
суолталаммаг кэмэ этэ. Петр Сергеевич
түс олоһор, дьүө жүргэниһэр эмтэ түс-
бас киһи этэ. Киһи — 10 оҕо аҕата. Тоһо
да ыарахаш юмгэ олорһор, үлгүгэ
киһи оҕолорун барыларын атактарыгар
туруоран, ыал онортоон, үлгүгэ бөрүгэ
буолбуттара. Элэр сааһыгар манһайты
жүргүтэ икки оҕону тулаайах хаһаран
олуктон барбытыгар улахан охсуулу
ыбыл Петр Сергеевич бистээк уолун
уолна үстээк кыһын ийэрэ, киһи
тыһаатылар сыал туруорунан оҕолорун
коро-истэ сырыттыһына, көһөрүү
аймаһына буолбута. Кыра кыһын
Аняны аймактарыгар хаһаран, уолун
Сергейи, бисэ саастаах киһини,
Көбөйүгэ идиэ барбыта. Көбөйүгэ,
Хоту дойдуну ыарахаш усулуобуйалар,
совоток аҕа кыра уолтаанын корорүгэр
— истэригэр ыарахаш бөҕө буоллаҕа.
Сотору киһини кытта барсыбыл биһр
дойдулаһа, эмтэ актыбылыс бөҕө.
«Кыһын Сизмэ» колхуоска аҕыйах
кэмгэ бэрэсдэтэлэни сыһыбыл
Елена Гаврильевна Седалищеваны
сүрэбинэн собүлөөн жүргэниһыта. Бу
дөһө дьоллоох дьүө-жүргөн буолан бисэ
уолча сэл биһрүгэ олорбуттара. Хатылы
нэһилээгин биһр сис ыалларын ааһы
ылан, нэһилээк олоһор-дараһар, киһи
сыйдытылар бэйэлэрин кырата суох
кылааттарын кыһэрбиггэрэ.
Көһөрүүгэ сыһыһыны уола Сөргэй —
Сергей Петрович Соловьев Чурапчы
сэрин кыһыһыи иһиллэгэһиһытын
биһр чаһууһай бөрөстөһиһигэ буолбу-
та. Киһи учуонай, Технической наука
кандидата, ДьТХНЧИ-ун науһай
үлгүгэ дьирэжтэри солбуһааччынан ор
күмгэ үлгүгэбигэ. 1982 сыһаахтан
опытно-конструкторскай уолча про-
ектно-технологическай бюро
дирэжтэринэн ситиһиһигэ үлгүгэ
кордорбүгэ. Сергей Петрович үрүк
кутуурулаах, аҕатын курук дьирэҕ
ойдоох-саһаһаах киһи этэ. Киһи саха
поруотун биһр биллиһигэ саһаһаа-
чыга П.А. Ойуунускай кыһын
Сардаана Платонованы кытта ыал
буолбуттара. Киһилэр Улуу
Ойуунускай сизнэрин уолча хос
сизнэрин ийэлэрэ, аҕалара, уолча аһ-
лээк эбэлэрэ буолбуттара.

Петр Сергеевич улахан кыбыа Анна Петровна Соловьева үөрэҥи бүтэрэн, Сахабыт сириг хоту уһутар-Лаппевтар муорхаларын туундараһаар сытар Усуйаана улуунун Тумат нэһилиэгэр 1958с. тийгин, аав маппайгы оёокур уһуяаннарын арийбыта. Саха Ороспүүбүлүкөтин нуруотун хайкайастыбытын үтүнэх үтүнгэ Анна Петровна Томскы хоту биер биллэр салайааччы – нэһилжэк Сэбиетин председатели, парком сэкирэтээрэ, Соххуос отделиенистын управленотайа

Хялхуат бэчээккэ бэрилгээр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилгинээ: 16 ч 00 м. "Сага олх" редакционной-издательской холбоуука 18.08.2017 с. ороетка бэчээтэннэ.
Ааднырна: 678670. Чуралчы сап. Карл Маркс уул, 26 "а". Индекс: 54907. Хялхуат нэдиэлэжэ уст; олтуурунуука, чэллээрэ уонка субуотага тахсар.